

Naslovna stran

Hči grofa Blagaja

Rado Murnik

Woodstar Publisher, 2015

O tej e-knjigi

»Hči grofa Blagaja«; Rado Murnik

© Rado Murnik, 1911-1013

© Woodstar Publisher, 2015

BISBN 978-999-2727-04-6 (pdf)

BISBN 978-999-2727-05-6 (mobi)

BISBN 978-999-2727-06-6 (ePub)

Publicirala v elektronski obliki založba *Woodstar Publisher S. A.*, 2015.

Avtorske pravice in licenca

Vse pravice pridržane.

Nobenega dela te e-knjige ni dovoljeno reproducirati, prenašati ali uporabljati v izvorniku ali v prevodu v kakršni koli obliki in s katero koli tehniko, elektronsko, mehansko, s fotokopiranjem, snemanjem ali s katerim koli sistemom za shranjevanje, obdelavo in prenos podatkov brez pisnega dovoljenja založbe.

Ta e-knjiga je namenjena vaši osebni uporabi. Ni je dovoljeno prodajati naprej ali podariti drugim osebam. Če bi želeli to e-knjigo podeliti z drugo osebo, prosimo kupite dodatni izvod za vsaki osebi, kateri bi jo radi podarili. Če berete to e-knjigo, a je niste kupili ali ni bila kupljena za vašo osebno uporabo, potem bi bilo dobro, da bi si kupili vaš lasten izvod. Zahvaljujemo se vam, ker upoštevate in spoštujete avtorsko delo vseh sodelujočih avtorjev in založbe.

Vsebina

Naslovna stran 2

O tej e-knjigi 3

Avtorske pravice in licenca 3

Vsebina 4

HČI GROFA BLAGAJA 5

- 1. 5***
- 2. 12***
- 3. 18***
- 4. 22***
- 5. 30***
- 6. 36***
- 7. 42***
- 8. 47***
- 9. 55***
- 10. 60***
- 11. 65***
- 12. 72***
- 13. 76***
- 14. 80***
- 15. 86***
- 16. 90***
- 17. 95***
- 18. 98***
- 19. 102***
- 20. 107***
- 21. 113***
- 22. 117***
- 23. 122***
- 24. 126***
- 25. 130***
- 26. 134***
- 27. 141***
- 28. 147***
- 29. 153***
- 30. 160***
- 31. 164***
- 32. 168***
- 33. 172***
- 34. 178***
- 35. 182***
- 36. 187***
- 37. 195***
- 38. 200***
- 39. 205***
- 40. 212***
- 41. 216***
- 42. 220***
- 43. 224***
- 44. 231***
- 45. 239***

HČI GROFA BLAGAJA

1.

„Finis finalis! Konec konca!“ je v prvonadstropni sobi Blagajevega gradu vzdihnil debeli čokati vitez Ahac Doljanski bolj sam zase, ko je pogledal z rjavimi, malo kalnimi očmi v izpraznjeno pisano majoliko. Nevoljno je pomajal veliko glavo, ki je skoro brez vratu tičala med orjaškima ramama, in se pomaknil na svoji klopi bliže k osemletni zlatolasi deklici, ki je z gosjim peresom počasi in skrbljivo pisala dolge črke na pergamen.

Možu je bilo okoli trideset let; izredna debelost pa ga je kazala mnogo starejšega. Dolgi črni lasje so mu viseli na tilnik in rame, le nad čelom so bili pristriženi. Ob vsakem pokretu so mu mahali od obeh strani v napeta široka lica. Pod nekoliko preveč obokanim čelom so mu silile temne obrvi poševno navzgor, pod zafrknjenim debelim nosom pa so mu štrleli nenavadno močni brki kakor dvoje sulic vodoravno na desno in levo. Brado si je delil v dva repka. Ohlapni rokavni razpori so kazali rdečkasto spodnjo obleko. Ob pasu, na jekleni verižici, mu je viselo benečansko bodalo z dvema rubinoma na fino izdelanem srebrnem ročaju. Zeleni baret z dolgim pavjim peresom je bil dejal na mizo.

„Dosti bodi za danes, Alijana!“ je dejal marljivo pišočemu dekletcu in se okrenil k mladi gospe, ki je sedela njemu nasproti in vezla zlate niti v svileno denarnico. „Vidiš, ljuba sestra, ura je potekla.“

Iztegnil je kratke, žilave roke in obrnil uro v okusno izrezljanem okviru, da se je nanovo začel vsipavati pesek iz gorenje polovice v spodnjo.

Grofinja Mila Blagajeva je za trenutek pogledala brata in zopet tiho nadaljevala svoje delo. Sanjave modre oči so se primilile človeku o prvem pogledu. Na njenem izredno lepem obrazu se je izražal plemenit, resen ponos, zaeno pa krotka ljubeznivost. Čista slovanska kri se je pretakala po njenih žilah; njen oče je bil Slovenec, njena mati pa Hrvatca.

Pogostoma se je ozirala po svoji edinici. Mala Alijana je bila svoji materi jako podobna zlasti v očeh in njih okolici, na krasno oblikanem čelu in ob sencih. Bujni rumeni lasje so malone pokrivali nežna pleča in se svetili v jutranji svetlobi kakor zlati vali. Mati in hči sta bili oblečeni v moder baršun. Grofinji Mili se je na zlatem prstanu leve roke živo iskril krasen diamant. Komtesi Alijani pa je visela okoli vratu zlata verižica z ličnim majhnim križem; vanj je bil nasredi vdolan osmerooglat smaragd.

„Prosim, ujček, le še eno vrsto!“ se je oglasila Alijana.

Vitez Ahac je milostivo uslišal prošnjo svoje nečakinje.

„Le pridno piši! Potem morava ponavljati zemljepis in računanje. Lej, kmalu bi bila pozabila! Za nagrado ti povem potlej lepo zgodbico!“

„Zgodbico?“ je vzkliknila Alijana. Veseli nasmeh prijetnega pričakovanja, nasmeh še napol nezavedne, srečno sanjajoče mladosti ji je igral na ozkih rdečih ustnah.

„Ta presneta soparica!“ je tožil vitez Ahac in leno pogledal po stenah, koder so bili

naslikani prizori iz svetega pisma in viteških bojnih iger. „Leto 1462. bodo morali prištevati najbolj vročim! Ta vročina! Saj se je komaj začel junij! Kaj bo šele v pasjih dneh!“

„Majolika, majolika!“ se je nasmehnila grofica Blagajeva trpečemu bratu. „V tej sobi je vendar dosti hladno? Zakaj pa piješ toliko? Vedno si žejen!“

„Res je, ljuba sestra: moja žeja je neumrjoča!“ je zazehal vitez Ahac in prestavil svoje noge pod mizo, da so zažvenketale ostroge. „Nulla dies sine maiolica! To se pravi po domače: Bog ne daj, da bi ga kdaj pozabil lukati!“

„Zakaj pa prebijem jaz brez vina?“

„To je tudi meni huda uganka!“ ji je odvrnil brat Ahac in se malomarno igral z verižico svojega bodala. „Čudne ste hčere Evine: Prav dobro veste vse, da ste slabotne — in vendar se nočete krepčati! Početkoma se je res treba malo siliti, potem pa se polagoma pokaže zdrava, stanovitna žeja. Težak je vsak začetek; izprva je treba mnogo resne, krepke volje. Brez krepke volje ni nič, ljuba moja! Kar se tiče mene — je bila moja volja zmerom trdna, kakor ... recimo ... kakor zidovje blagajskega gradu, tam kjer je najdebelejše.“

„Ahac!“

„Čakaj no malo!“ ji je naglo segel v besedo. „Pomisli tudi, da živimo v nevarnih časih. Kakor kažejo planeti, pride Turek —“

„Oh, to prerokuješ že deset let, pa ga le ni, hvala Bogu!“

„Ljuba Mila, zdaj pride vsak čas,“ je odločno poudarjal vitez Ahac. „Kar čudno se mi zdi, da ga ni bilo že lani. Treba se je pripravljati. Treba se je krepčati. Jaz se vestno pripravljam in krepčam vsak dan. Krepke volje imam dovolj za dvoje in troje drugih, ali vina je žalibog premalo, vina!“

Grofinja se je ozlovoljena obrnila k polu odprtemu oblokanemu oknu in gledala vunkaj v sijajno junijsko jutro. Daleč naokoli so se v svečanoresni tihoti širili gozdi, tukaj mračni, tam zlato-zeleni; le malo prostora je ostajalo njivam in lesenim bajtam skromne vasice. Na obzorju je temnelo hrvaško hribovje in se polagoma gubilo v komaj vidno belo odimljeno modrino. V jarkem solncu je bleščal izza rakitovja ovinek srebrnopene Kolpe. Visoko nad reko je plul velik jastreb z mirno razprostrtimi krili, ki so le poredkoma zamahnili in se zasvetila v solnčnih žarkih; počasi se je obračal v širokih krogih, zavil proti jugu čez vodo in odplul, vedno manjši in manjši, proti gorovju. Na cesti se je dvigala meglica belosivega prahu; krepak možak je gnal težko otovorjenega konja proti Metliki. V bližnjem vinogradu so kosi vneto hvalili lepo vreme in v mrakotnem smrečju je kukala kukavica. Včasih je zasapljala od Kolpe sapica in donašala krepke čiste dišave lesovja, nežno blagovonje vrtnic in jazminovega cvetja v sobo. Prijetno hladno je bilo tukaj za debelimi zidovi nad grajskim vrtom.

„Sem že napisala,“ je rekla Alijana in dvignila glavico.

Ujec Ahac je vzel rokopis mlade učenjakinje in ga pregledoval z važnim obrazom.

„Valde bene! Jako dobro!“ je hvalil svojo učenko. „Si že pridna. Če ostaneš zmerom taka, te nauči tvoj ujec tudi latinski, italijanski in francoski.“

Alijana je lahko zardela in povesila oči.

„Rajša bi poslušala lepe basni in bajke,“ si je mislila, igraje se z gosjim peresom.

„Zdaj pa preidiva k zemljepisu. Povej nam, koliko je delov zemlje?“

„Delov zemlje je troje.“

„Kako jim je ime?“

„Ime jim je Evropa, Azija in Afrika.“

„Optime, jako dobro! Zdaj mi pa lepo šteje do deset, kakor sem te bil naučil včeraj! Pusti pero!“

Dekletce je odložilo pero in odgovarjalo popolnoma resno:

„Ena, dve, tri —
pridno ga pij!
Štiri, pet —
polna je klet.
Šest, sedem, osem, devet, deset —
Bog naju živi še par sto let!“

„Kaj pa je to?“ se je zavzela grofinja in grajalno motrila viteza Ahaca. „Pomeniva se pozneje, sama!“

Brat pa se je delal, kakor da je ni bil slišal, in velel mali nečakinji: „Imenitno si se odrezala, Alijanica! Jako si nadarjena, čisto kakor tvoj ujec Ahac. Le škoda, ker nisi fant, da bi mu bila bolj podobna!“

„Ujček, prosim, zdaj mi pa povej zgodbo, kakor si obljubil! Pa dolgo, prosim, prav dolgo!“

„Tako. Poslušaj, kako sta se prepirala petelin pa zajec in kako so se vojskovale živali!“

Alijana je uprla radovedne oči v ujca Ahaca, on pa se je gromko odkašljal in jel pripovedovati:

„Na dvorišču moško hodi močan in ponosen petelin okoli svojih kokoši. Ker je lepo vreme, je petelin židane volje. Zamahne s perutnicami in zapoje na glas: „Mi smo mi! Kikiriki!“

Izza plota pa čemerikavo pogleda poljski zajec. Ni mu prav, da se tako postavlja naduti kokot. Nejevoljno pomiga z dolgimi ušesi, pomoli glavo skozi vrzel med količi ter začne grdo oponašati petelinje petje.

To pa hudo užali petelina, zlasti zato, ker se vse kure spogledujejo nad nesramnim zabavljacem. Mož nagle jeze neutegoma poleti na ograjo in zakokota ves razjarjen: „Zakaj se mi spakuješ, šalobarda prismojena?“

Zajec ga zaničljivo premeri od grebena do krempljev in mu odgovori porogljivo: „Zato, možiček, ker si tako visok pa ošaben! Kaj bi se neki tako presneto šopiril v svojih petelinčkovih hlačah! Koliko te pa je pravzaprav? Saj nimaš niti vseh udov, pokveka, ki hodiš le po dveh! Ti si samo reven rob hudobnega človeka — jaz sem pa svoj gospod! Mi zajci, mi smo svoboden narod, hvala Bogu! Mi smo mi! Ti vedno čepiš doma, jaz pa sem videl in izkusil že nekaj sveta in ga bom še, ako Bog da in sreča junaška! Da te le sram ni, sram! Ves ljubi božji dan goniš venomer eno, leta in leta venomer eno brez konca in kraja. Ali si v svojih kurjih možgančkih res ne moreš izmisliti kaj novega in lepega? Kdor ima količkaj zdravega okusa, vsak je že sit tvojega kričavega pustega ponavljanja. Prejkone pa meniš celo, da si tak umetnik kakor slavec? Zakaj sam vase si zaljubljen in domišljjav kakor vsak šušmar in mojster-skaza. Kaj bi bil zatorej tako strašno prevzeten, ti ubogi kljun! Obžalujem tebe in vso žlahto pa tudi vse one, ki te morajo poslušati!“

Zasramovani petelin se ves trese od same togote tako, da izprva niti ne more odpreti kljuna. Toliko, da ne pade s plotu. Pisano gleda zajca in naposled krikne na vso sapo: „Da bi te kokla brcnila! Kaj klobasaš! Menda se ti meša? Mene naj bo sram, mene? Sram bi me bilo pač, ako bi imel tako zanikaren repek kakor ti! Kajpada ne moreš prav ceniti mojega petja, ker imaš kosmata ušesa! Tepec! Butec! Bedak!“

„Počasi, očka!“ mu odvrne jezični zajec porogljivo. „Mar je to vsa tvoja modrost? Kakor slišimo, znaš le psovati. Jako, jako si smešen v svoji jezici! Zmeraj nosiš gole kremplje in ne veš, kaj so rokavice in olika! Res, prav smiliš se mi. Obžalovati te moram iz vsega srca!“

Te posmehljive besede še huje razkačijo petelina. Grozno se zadere nad izzivačem: „Čakaj me no, čakaj, dolgouhec blebetavi! Bomo precej videli, če si za kaj!“

In že se zakadi v zabavljaca, ga kavsa z močnim kljunom in bije s perutmi, da leti dlaka na vse strani. Slaba prede rahločutnemu zajcu. Ne brani se dolgo; okljuvan, obunkan in obupan jo popiha po poljanah.

Zmagovalec ga preganja še daleč in ga zbada: „Strahopetec! Bog daj, da bi te požrla lisica! Stoj, počakaj! Kam se ti tako mudi? Bojazljivec si ti pa ves tvoj potepuški rod in tudi vsa svojat, ki hodi po štirih! Le mi ptiči veljamo nekaj, mi, ki ne lazimo po prahu, kakor vi pritlikavci, ampak letamo tudi po čistem zraku! Mi smo mi! Kikiriki!“

Za silo obvezan prišanta zajec ves pobit domov. Takoj povabi vse svoje štirinožne sorodnike, prijatelje in znance ter jim zatoži napihnjene petelina. Dolgo zborujejo in se posvetujejo, kaj bi. Naposled sklenejo soglasno, da vkratkem napovedo perutnini vojsko zaradi žaljenja časti. Nemudoma pošljejo poslanca prosit presvetlega kralja Medveda, naj jim blagovoli vojvodovati zoper sovražno perjad.

Medved jim zagodrnja na postelji: „Ne morem. Prehlajen sem. Nadleguje me hud nahod. Noč in dan mi kuhajo kamilice. Srečno pot!“

Poslanci se priklonijo in odhite k velesijajnemu princu Žebcu. On jim leno zarezgeta: „Ne maram. Truden sem. Ne ljubi se mi. Bog vas obvari!“

Pridejo k imenitnemu baronu Biku. Baron Bik jih pogleda prav debelo in zarjove: „Častilakomnost je velik greh. Bog daj norcem pamet! Ste že opravili — le poberite se!“

„Bik je pa res hudo zarobljen in neumen tudi, najsi bo trikrat baron!“ pravijo poparjeni poslanci in jo mahnejo k slavnemu vitezu Volku. Pridejo, potrkajo. Odpre jim gospa Volkulja. Povedo ji, kaj bi radi. Gospa Volkulja jim zatuli: „Mojega moža ni doma. Bogve, kdaj se vrne domov, klativitez. Povabljen je na koline, na klobase! Adijo, gospoda!“

Že se boje poslanci, da ne bo nič. V tem sitnem trenutku pa se oglasi navihani gospod Lisjak in jim svetuje: „Pojdimo še k veleblagorodnemu in velečastitemu baronu Oslu! Že njegovi preslavni pradedci so bili vsi v najvišjih službah. Naš baron Osel je zdaj največji osel, kolikor tudi je na širnem svetu velikanskih oslov. Rigati zna tako izvorno in bistrournno, da ga razumejo najbolj pretkani učenjaki komaj za silo. Veleuččen je, moder in boder ko koder! Naš baron Osel je galanten in jako preudaren baron, ki se ne prenegli nikoli. Njegovo oslovsko potrpežljivost in dostojanstveno počasnost občuduje in hvali ves omikani svet. Baron Osel ne zine nikdar nič smešnega — navdušuje se le za resne oslarije. Ta Salomon v oslovski koži je vzvišen vzor in veličasten zgled vsem starim oslom pa tudi vsem mladim osletom. Njega volimo, njega!“

„Saj res!“ kimajo poslanci in se požurijo k odličnemu dostojanstveniku ter mu ponudijo vojskovodstvo.

Baron Osel jih sprejme prav prijazno, se popraska z levo zadnjo nogo zamišljeno za ušesi pa zariga: „I-a! I-a! Veseli me, da ... i-a, i-a ... da zaupate moji bistrournnosti in zdravi oslovski pameti! Že od mladih nog hodim po vseh štirih na poti čednosti in kreposti. Devet let, devet mesecev pa devet dni sem bil na dvoru prvi oslovski svetnik, predsednik vojnemu svetu, sploh glavna podpora prestola, ponos in nada domovine, biser in dika države. Ob vsaki večji oslariji sem igral prvo vlogo! Prav povsodi v mili naši očetnjavi vidite bogate ... i-a ... sadove in plodove mojega koristnega riganja, i-a! Čestitam vam iz vsega srca, da ste si izbrali mene za vojskovodjo. Izlepa si ne bi bili mogli izvoliti boljšega strokovnjaka. O — kakšna sreča: izbrali ste si pravega osla! I-a!“

Tako se hvali baron Osel in se kuje sam sebe v zvezde, se povelečuje in se šteje za prvega osla, zakaj to je stara navada in tudi stara oslovska pravica vseh pravih oslov.

Nato jih vpraša: „Koliko mi pa plačate?“

Odgovore mu: „Ako ne zmagamo, ne dobiš ničesar. Ako pa zmagamo, ti damo lepo krono in krasen zmagalski venec od sa mega osata!“

„I-a, velja!“ pokima vojskovodja.

Še tisti dan napovedo perutnini vojsko s pismom, koder stoji rdeče na belem: Bahavi kljunonosci! Ne moremo vam povedati, kako nazarensko zaničujemo vas, zanikamo drhal. V kratkem boste tepeni kakor slama. Pridite danes teden zjutraj na Veliko livado pri Zlati gori, ako imate kaj korajže, uboge pokveke! V imenu vseh užaljenih štirinožcev vam to poroča baron Osel, veliki general.

Hrabri ptiči si izbero velemožnega barona Pava za glavnega maršala. Nato pa precej odgovore sovražniku, da se pridejo bojevat na Veliko livado in da se ne boje nobene kosmate krevlje.

Na obeh straneh se jamejo marljivo pripravljati na odločilno bitev. Zviti Lisjak pa naglo nakupi za armado živeža prav dober kup, ga prodaja generalu Oslu po najvišji ceni in goljufa, kar se da.

Določeni dan zbere general Osel svojo vojsko na vse zgodaj na Veliki livadi. Med njegovimi vojaki je največ zajcev. Najmočnejši med njimi nosijo krvavordeče prapore. Večjim oddelkom ukazujejo skoraj sami stari osli in mulci, ki so bolj ali manj v rodu vrhovnemu poveljniku. Manjšim krdelom zapovedujejo večinoma zarobljeni mesarski psi, tuintam pa tudi debeli glupooki mopsi ali starokopitni kozli, sivi veterani. Ovni, mački, zajci, ježi in drugi nosijo v potu svojega obraza kamenje in gramoz v bisagah, jazbeci in polhi pa malhe, polne ovska in prosa.

Da ne bi zavili ptiči po varni veliki cesti proti bojišču, morajo polhi in jazbeci po nasvetu premetenega Lisjaka sipati zrnje za vabo po manjši stranski cesti, ki drži v ozko dolino, omejeno od navpičnega skalovja. Potem se skrijejo k drugim vojščakom nad strmi nami. Ondukaj nagromadijo na obeh straneh kamenja in prodovine za napad in zgrade izhod iz doline z mrežami.

Kmalu priprhutajo generalovi ogleduhi netopirji in javijo: „Sovražnik se bliža. Vodi ga nadmaršal Pav. Ošabno vzdiga noge in od same nečimurnosti ne ve, kam bi pogledal. Okoli vratu ima srebrno verižico z zlatim ključkom. Ta ključek odpre skalnata vrata Zlate gore, koder hrani sovražnik neizmerno bogate zaklade. Za Pavom korakajo v dolgi dolgi vrsti petelini, jerebi, prepelici, racmani, purani, gosaki. Gorje nam! Toliko jih je kakor listja in trave!“

Strah prevzame Oslovo vojsko; nekateri kozli že brbljajo kozje molitvice. Komaj, komaj jih zopet ohrabri Lisjak.

Medpotoma zapazijo požrešni ptiči zrna, hite zobati in zablodijo v past. Ko so vsi v dolini, jim zagradi sovražnik tudi vhod. In tedaj zariga general Osel po nasvetu lokavega Lisjaka: „Ujeti ste! Udajte se! Odložite orožje in zastave! Nadmaršal Pav pa nam daj svoj ključ za vrata Zlate gore! Ako ne, vas pa vse ubijemo in zasujemo s kamenjem. I-a!“

Obupani ptiči izpolnijo vse pogoje in se poizgube skozi zopet odprti vhod ponižno domov.

Zmagovalci pa hite k Zlati gori, odpro zakladnico in si nabašejo vse malhe in bisage s cekini in dragulji. Najlepše si vzame Lisjak. Vsi ukajo in vriskajo veselo: „Vivat generalissimus! Živio general Osel!“ In izroče mu zlato krono, bogato okrašeno z biseri in diamanti ter mu poklonijo venec od samega osata. Ves ginjen ga poje srečni general vpricho vse armade.

Ako uboga navihanega svetovalca, utegne zmagati vsak vojskovodja, in najsi je največji osel.“

Alijana se skoraj ves čas ni ganila in je poslušala prav pozorno, da ji ne bi ušla nobena

besedica. Ujec je znal pripovedovati izborno. Zdaj je govoril na glas, zdaj je šepetal skrivnostno; zdaj mu je hitela govorica gladko in naglo kakor razposajen potok, zdaj zopet tekla važno počasi, kakor mogočna reka. Vsa zamaknjena je zrla nečakinja s svojimi radovednimi modrimi očmi v ujca. Mnogokrat so se ji veselo zaokrožila nežna usteca in pokazala bele zobke, ki so blesteli kakor biseri izza rdečega baršuna. Zlasti se je smejala vitezu Ahacu, kadar je oponašal živalske glasove. Pa tudi grofinjo Milo je večkrat prevladal smeh, dasi je bila huda na brata. Skušala je sicer, da bi gledala prav resno na vezenje ali skozi okno, toda marsikrat je morala skrivati nepremagljivi smeh za svojim svilenim robcem.

„No, ali je bila lepa?“ je vprašal vitez Ahac malo nečakinjo.

„Lepa. Lepo prosim, povej no še eno!“

„Kaj še! Ali ni bila ta dovolj dolga? Zdaj bodi konec konca, finis finalis!“

Grofinja je pozvonila s srebrnim zvoncem.

Iz sosednje sobe je prihitel dvanajstleten paže v modro-beli kamižoli in ozkih hlačah, prepasan z rdečim jermenom. Dolgi temni kodri so mu padali na rame. Po mehkem okroglem licu je bil bolj podoben deklici nego dečku. Toda hoja in kretnje, poredne oči in ozki kolki so bili prav fantovski. Stopil je pred grofinjo in molče upognil koleno.

„Otokar, pokliči Jerico!“ mu je velela mlada gospa.

Paže se je priklonil in odhitel. V kratkem je vstopila Alijanina varuhinja Jerica, velebužno mlado dekle z jako rdečim zalim obrazom.

„Alijana, pojdi zdaj z Jerico, da ti umije prstke, umazane od črnila!“ je rekla grofinja in z materino nežnočutnostjo pogledala mlado komteso.

„Aha, moja preljuba sestra bi bila rada sama z mano, da bi me laglje oštela!“ je ugibal vitez Ahac in z negotovim pogledom motril stare slike na zidu in temnordečo harfo, okrašeno z zlatimi arabeskami in naslonjeno pri drugem oknu ob visoki omari. „Treba jo bo zmotiti in odvrniti od njenih misli.“

„Ljuba Mila,“ je dejal medeno, „danes je imeniten dan: danes začnem pisati kroniko!“

„Ah — to obetaš ne vem že koliko let, pa ni nikdar nič.“

„Zdaj pa bo nekaj, danes. Vse je pripravljeno. Danes, prvega junija leta 1462. po Gospodovem rojstvu začne pisati vitez Ahac — o, servus humillimus, najponižnejši sluga, dragi svak!“

Vstopil je bil grof Majnard Blagaj. Dolgi vranji lasje so mu obrobljali temnopolti krepkopoljni obraz, ki so ga oživljale nemirne ostre oči. V pogledu in postavi sta se kazala ponos in premoč moža, ki je vajen ukazovanja. Okoli vratu mu je visela zlata verižica s srebrno piščalko, ki se je svetila na rjavobaršunasti, spredaj odpeti suknji. Ob strani mu je nihalo široko kratko bodalo z zlatim, umetno izrezljanim ročajem. Na kljunastih čevljih so se vrtele srebrne ostroge z velikimi konicami na kolescih.

„Kje je Alijana?“ je vprašal soprogo, ko je bil prijazno odzdravil svaku.

„Vrne se takoj z Jerico,“ je odgovorila grofinja.

Vtem se je debeli vitez Ahac počasi skobacal izza mize. Njegove kratke noge so bile krive in ta raznožnost se je še bolj poznala v ozkih hlačah. Gorenji život mu je bil neprimerno jačji. Grofu Majnardu je segal vitez Ahac komaj do vratu. Z veselim nasmehom je podal svojemu svaku roko, poklonil se pa ni skoraj nič, ker ga je oviral prebujni trebuh.

„Dragi moj, devetega junija bo god mojega očeta Felicijana,“ mu je dejal grof.

„Saj res! Živio grof Felicijan Blagaj!“

„Povabiti hočemo nekaj gostov.“

„Bene. Živeli gosti!“

„Nekaterim sem pisal že sam. Druge povabi pa ti v mojem imenu, ljubi Ahac!“

„Z največjim veseljem.“

Prišel je paže Otokar in javil, da je obed že pripravljen.

„Po kosilu, dragi Ahac, se pomeniva dalje.“

Paže je odprl vrata.

Ko sta bila vitez in paže sama, je zaprl Ahac duri in zgrabil dečka za lase, da mu ni mogel uiti.

„Otokar, ako mi še kdaj vode naliješ v malvazijo, ti primažem tako, da boš razločno videl več nego devetsto devetindevetdeset kometov! Aii nimaš nobene vesti, da se drzneš tako grdo kvariti zlahtno vino, ti spak? Kaznujem te gotovo, ako se ne poboljšaš! Vrhutega te pa še zatožim tvojemu stricu, baronu Erazmu Gradnikarju. Apage sine gloria — izgubi se brez slave!“

2.

Obednica je bila poleg orožarnice največja soba v gradu. Precej visoke stene so krasile pisane preproge z vtkanimi podobami in tri jako velike slike: Apolon z muzami, Jezus v templju in prizor iz viteške bojne igre. Nad obema vratoma sta se lesketala svilen in zlatovezen grb grofov Ursini-Blagajevih z medvedom in levom ter bisernobelo-modro-rdeči grb kranjskih stanov: višnjev orel z vojvodskim klobukom. V dolgi vrsti so viseli otemneli, skoraj očrneli portreti pradedov, grofov in grofinj, v čudnih oblekah in frizurah. Tukaj osuplo, naivno, tam osorno, preteče, so gledale oči iz davno minulih stoletij v novo, tujo dobo. Raz bogato pozlačeni strop je viselo petero bronastih lestencev. Ob stenah so stale široke mize in klopi, na levi pri vratih pa težka kredenca s krožniki, posodami in obedno pripravo. V gorenjem koncu je bila pogrnjena posebna obiteljska miza. Beli prt, ob ogalih in med njimi večkrat naguban, je segal malone do tal.

Med obedom je govoril vitez Ahac Doljanski početkoma le malo. Držal se je tako modro, kakor da premišljuje najbolj zavozlano vprašanje viharnega petnajstega stoletja.

Stoloval je na dolenjem koncu mize, nasproti starega grofa Felicijana Blagaja, ki je sedel na gorenjem kraju med sinom Majnardom in sneho Milo. Skoraj sedemdesetletni gospod z izredno močnimi belimi obrvmi je bil še zmerom čil in krepak. Lahno zardela lica so obrobjali kodrasti sivi lasje; svetla srebrnobela brada mu je deloma pokrivala široke prsi. Njegovo obličje ni kazalo več nekdanje stroge, svoje volje velmoža, ni kazalo več odločne moči rojenega gospodarja; pozna leta so mu oblažila odporne poteze in milile oči. Na čelu ob levem sencu je rdela dolga brazgotina zaceljene rane. Dolga črnobaršunasta suknja z visečimi širokimi rokavi mu je bila opasana z rdečim svilnatim pasom, ki je na njem bleščala lična zlata zapona. Ob njega nogah je prežal hrt Jupiter na ostanke.

Poleg grofinje Mile je obedovala mala komtesa Alijana. V levi roki je nežno pestovala lepo napravljeno novo punčko s trpežno leseno glavico in včasi preko mize spoštljivo pogledala molčljivega starega duhovnika grajskega. Juraj pop Draganovič, doma iz sosednje Hrvaške je bil skromen droban možek, dobrih deset let mlajši od grofa Felicijana Blagaja.

Vitez Ahac je sosedoval obema drugaricama grofinje Mile. Njemu na desni se je šopirila dolgovratna baronesa Virida Oberburgova. Srečno je bila učkala že petdeset predpustov. Že so ji siveli lasje; že so se pokazovale tukaj in tamkaj izdajalske gube in gubice; že so ji izpadli nekateri zobje — toda žoltopolta suhljata samka se je štela še vedno med nadobudne mladenke: še vedno je pričakovala viteza-odrešenika. Njen ozebli nos je bil izvorno dolg in na spodnjem kraju izvorno rdeč, kakor bi ga bilo sram, da je tak silen korenjak. Ponosno so se dvigale velebuje prsi proti vratu; ali ustvaril jih ni bil ljubi Bog, marveč umetniška roka baronese Viride Oberburgove. Sama si je sešila dve debeli žogi od beneške svile in si ji previdno pripela pod obleko, da ne bi bila katera morebiti že opoldne kje drugod kakor zjutraj. V laseh, pobarvanih z orehovim oljem, se je svetil zlat šapelj. Pred ušesi jih je spletala na vsaki strani v dvoje pokoncu štrlečih klobasic, zadaj pa v kito.

Gospodu vitezu na levi se je bila usidrala dvajsetletna velika pa debela gospodična Genovefa plemenita Mačerolova. Njej ni bilo treba nobenih upodablajočih umetnosti. Vsi njeni monumentalni čari so bili popolnoma pristni. Srečna brezmiselnost, blažena maloumnost se je smehljala z njenega okroglega obraza. Nobena zdravju zoprna duhovitost, nobeno škodljivo premišljevanje ni kalilo miru te nepokvarjene, skoraj animalske naravi. Dočim je priletna baronesa Virida oprezno tiščala ustne skupaj, so bila Genovefina usta malone ves dan lahkomiselnost odprta in kazala zlasti gorenje zobe, bele, velike, močne. Njena glava je bila pravtako ljubka, nedolžna in prazna, kakor bele zvončice v njenih rjavih laseh.

Za grofom Felicijanom je dremal drugi paže Udalrik, debele Genovefe debeli nečak. Bledolični fant je bil zmerom zaspan in zaradi tega užival odlični priimek Polh. Za širokim vitezom Ahacem pa je stal poredni paže Otokar. Bistro je gledal naokoli, donašal in nalival, nalašč potrkaval s krožniki ter čakal ugodne prilike, da bi ponagajal vitezu Ahacu ali pa vsaj zaspanetu Polhu.

Po vsej sobi je močno dišalo po muškatovih orehah, žrebicah, po rožmarinu, majeronu, cimetu in drugih takih dišavah.

„Jajčja juha je bila izborna,“ je izpregovoril vitez Ahac in se takoj obrnil h gospodični

Genovefi. „Hm — žlahtna gospodična Mačerolova, dovolite dobrotljivo svojemu vdanemu častilcu in zamaknjenemu sužnju, da vas vpraša z veselim spoštovanjem: kako ste kaj spančkali, dušica draga?“

„Oh, kdaj sem že vstala, gospod vitez! Bila sem že ob šestih v grajski kapeli pri maši.“

„Jaz tudi!“ se je naglo pohvalila baronesa Virida, dasi se vitez Ahac ni menil skoraj nič zanjo.

„Že ob šestih?“ se je začudil bujni Genovefi. „Kdo bi si mislil, da ste tako pridni in pobožni, dušica srebrna! Jaz sem spal davi do devetih. Sanjalo se mi je pa nekaj res čudnega in lepega!“

„Kaj pa, gospod vitez?“ je radovedno vprašala srebrna Genovefa.

„Zdelo se mi je, da sva se srečala in izprehajala midva na grajskem vrtu,“ se je lagal vitez Ahac dokaj gladko. „Držala sva se prav modro in se pogovarjala čisto pametno, zdajci pa —“

„Pazimo, zdaj pride nekaj strašnega!“ je ušlo baronesi Viridi Oberburgovi. „Ah ...“

„Naenkrat pa popade plemenita gospodična Mačerolova svojega jako vernega in jako zamaknjenega sužnja tam pod lepim brestom za roke!“ je nadaljeval vitez Ahac tise. „In privije ga k sebi, kolikor tudi se je brani on, reva neumna —“

„Ah, bežite no kam!“ je šepetala Genovefa in si pokrila obraz, z rokama pa radozno gledala skozi prste.

„In žlahtna gospodična pritisne vitezu plamteč poljub na usta, potem pa še enega, pa še enega, pa še —“

„Nehajte no, lepo vas prosim!“ je dejala sramežljiva Genovefa. „Kako se vam more sanjati kaj tako ... kako bi le rekla? — kaj tako prismojenega!“

„Ne morem pomagati. Tako je bilo, pa nič drugače ne, dušica zlata! Jezi me še zdaj, da sem se vas branil. Kar sram me je, da sem se obnašal tako zarobljeno. Kadar se mi bo sanjalo spet kaj takega, vam ne bom delal nobenih sitnosti, dušica božja! Poljubim vas na vaše ustne, tako lepo rdeče kakor redkvica pa tako prijetno dehteče ko jagode.“

„Kaj pa se menita vidva tam doli?“ je vprašal grof Felicijan.

„O redkvici pa o jagodah,“ je odgovoril vitez Ahac, namežiknil plemeniti gospodični Mačerolovi in se okrepčal iz majolike.

„Gospod vitez Doljanski pripoveduje svoje davišnje sanje,“ ga je zatožila zavidljiva baronesa Virida.

„Povejte jih še meni, pa na glas, prosim!“ je velel stari grof. „Zanimajo me sanje.“

„Z največjim veseljem, gospod grof!“ je odvrnil vitez Ahac radostno.

„Nikarte!“ ga je prosila gospodična Genovefa, dočim se je natihem veselila nevoščljiva baronesa Virida.

„Sanjalo se mi je, da so Turki oblegali náš grad!“ se je jel lagati vitez Ahac glasneje. „Sam sultan Mohamed Drugi je bil zvedel o čudoviti lepoti naše baronese Viride Oberburgove in se zaljubil vanjo kar oddaleč. Po vsej sili jo je hotel za ženo. Po poslancih ji je obetal vse najboljše in ji ponujal devetero velblodov, težko otovorjenih z zlatnino, biserjem in dragulji. Vse zastonj: baronesa ga ni marala in se ni prikazala izza nobenega ogala. Zato so nas oblegali Turki. Bilo jih je vse polno, turban do turbana, kakor bi jih nasejal. Predla nam je prebito slaba. Jedli smo že hrastovo skorjo. Naposled nam je pošlo tudi vino, vino! Sem pa šel k svojeglavni baronesi in zastokal: Usmilite se nas in uslišite zaljubljenega koprnuha! Saj je vzela Mara, sestra celjske grofinje Katarine tudi Turka, sultana Murada Drugega. — Te besede so omečile našo lepotico. Pa bodi v imenu božjem, je rekla, hitela k oknu in prijazno pomigala sultanu. Komaj pa so jo Turki zagledali, že so obrnili konje in tako dirjali proti Kolpi nazaj, da so se kovale iskre in jim užgale hlače. V reki so sicer pogasili tlečo obleko, vendar so bili vsi hudo osmojeni. Najbolj pa se je opekel sultan sam. Sila močna je bila poljska princesinja Cimburga, pozneje druga soproga Ernesta Železnega, očeta našega cesarja Friderika; trla je orehe med prsti ter zabijala žeblje v zid brez kladiva, kar z golo roko. Ali mnogo jačja je naša baronesa Virida, ki je zapodila s samim migljajem vso turško vojsko v beg. Vivat Viridis!“

Vsi so se smejali, le baronesa se je po sili držala modro, skrivala zobe in povešala oči na svoje takoimenovane prsi.

Pažeta sta prinesla na mizo kuretine in srnine, pečene na ražnju. Vitez Ahac je vstal, prestavil veliki stekleni in srebrni solnjak in vzel dvorogljate vilice pa oster razrezalnik. Spretno in naglo je razrezal pečenko v primerne kose.

„Alijanica, kaj si pa delala dopoldne?“ je vprašal grof Felicijan svojo vnukinjo.

„Danes sem pisala prvikrat na pergamen,“ je odgovorilo dete tiho. „Rajši pišem z zlatim pisalom na voščeno tablico.“

„Ali je bila pridna?“ se je okrenil grof Majnard k vitezu Ahacu.

„Prav pridna. Pisala sva imenitno črko o, ki je tako lepo okrogla kakor sod.“

„Kaj si bil pa prej tako tiho, ljubi svak?“ je vprašal grof Majnard. „Kaj si pa premišljeval?“

„Vojska bo!“ se je odrezal vitez Ahac modro in važno. „Vojska bo, pa še na dve strani! Ali se ni pokazala letos repatica? Dunajčanje se puntajo proti cesarju. Njegov rodni brat Albreht iznova rije in ruje proti njemu. Mi se bomo lasali med sabo, Turki pa porabijo ugodno priliko in obišejo spet naše kraje.“

„Bog nas varuj vojske in vseh hudih časov!“ je vzdihnil duhovnik.

„Jaz pa mislim, da Turka ne bo tako kmalu k nam,“ je dejal grof Majnard. „Bilo bi dvakrat žalostno, ako bi pridirjal letos, ko kaže letina tako lepo.“

„Tako dobre letine pa menda ne bo izlepa več, kakor pred tridesetimi leti,“ je pripomnil grof Felicijan. „Takrat, leta 1432. sem bil v Ljubljani. Spominjam se še prav dobro, da je bil mernik pšenice po šest, sedem soldov, mernik rži pa po vinarju. Jajec je bilo dvanajst za en sold. Tovor najboljšega vipavskega vina, kar ga je mogel nositi konj, je veljal trideset grošev. To bi bilo kaj za vas, vitez Ahac!“

„Škoda, takrat sem menda komaj dobro izhodil,“ je žalostno zagodel vitez Doljanski. „Pa reci kdo, kar hoče: v starih časih je bilo vse boljše. Aha, notranji glas mi veleva, da bi še eno majoliko! Otokar!“

Po pečenki in paštetah so segli drugi po sadju. Vitez Ahac pa se je previdno ogibal ovočja, da si ne bi pokvaril žeje; pač pa si je privoščil francoskega sira.

„Kdaj pa so bili Turki poslednjikrat na Kranjskem, gospod grof?“ je vprašal vitez Ahac. „Videl sem jih pač v Benetkah, tukaj pa še ne. Dolgo jih že ni bilo pri nas.“

„Dolgo, dolgo, hvala Bogu!“ je kimal grof Felicijan. „Prvikrat so pridrevili v naše kraje leta 1408. Takrat sem dovršil komaj petnajsto leto.“

„Rojeni ste potemtakem 1393. leta,“ je izračunil vitez Ahac in spoštljivo pogledal starčka.

„Kako pa je bilo takrat, ko so se po kazali prvi neverniki?“

„O tem ni mnogo pripovedovati,“ je dejal grof Felicijan. „Takrat niso imeli Turki nobenega vladarja. Po smrti „Bliska“ Bajesida so se njega starejši sinovi dolgo prepirali za prestol. Begi, poveljniki posameznim četam, niso imeli v onih letih razpora in zmešnjave ne dela ne plače. Zato se ropali po sosednjih deželah. Ali kdo bi si bil mislil, da prihrujejo k nam iz take daljave skozi Bosno, skozi Hrvaško! Bilo je jeseni, meseca oktobra, na svetega Dionizija dan, Naenkrat so bili Turki tukaj! Kakor vihar! Kakor vihar! Napadli so Metliko in Črnomelj, divjali, palili, plenili po okolici. Posekali so mnogo ljudi, druge so ujeli in prodali v sužnost, menda na Grško ali v Malo Azijo in severno Afriko. Ali hudo so jo izkupili, ko so pridirjali drugič k nam.“

„Hvala Bogu!“ je vzkliknil vitez Ahac.

„Temu bo zdaj že več nego trideset let,“ je nadaljeval stari grof. „Nad osemtisoč teh divjakov je prihrulo skozi Hrvaško. Prebrodili so Kolpo. Kakor napade tolpa krvoločnih volkov prestrašeno čedo ovac, tako so navalili kroti jezdecem nemudoma na zbegane Metličane. V hiše, v strehe so streljali goreče puščice, ovite z žveplenimi nitmi in ozlicami. Leseno, slabo utrjeno mestece je kmalu gorelo na vseh koncih in krajih. Nepripravljeni meščanje se niso mogli dolgo braniti. Že so bili Turki v mestu. Plenili so in ropali, poklali Metličane in kmete iz okolice, moške in ženske, staro in mlado, vse, vse. Daleč naokoli so slišali skriti deželani jok in krik obupanih žrtev. Turki so pograbili vse, kar so mogli dobiti v naglici, odgnali živino, kar je ni zgorelo. Paleč in moreč so se bližali Novemu mestu. Ulrik Šenk Ostroviški, naš tedanji deželni glavar, je takoj sklical kranjske in tudi koroške plemenitaše. Sklenili smo, da neutegoma planemo na sovražnika. V malo dneh smo zbrali štirideset mož jež in peš: koroških kirasirjev, kranjskih lahkih konjenikov, lokostrelcev in topničarjev. V treh dneh smo zagledali Turka pred obleganim Novim mestom. Bojeval sem se proti Benečanom, Ogrom, Husitom, proti celjskim grofom, toda ne prej ne slej nisem videl tako divjega, nečloveškega

sovražnika kakor ta dan. Vnel se je grozovit boj. Jaz sem jahal takoj v prvi vrsti. Nikdar ne pozabim trenutka, ko je deželni glavar Ostroviški zagrabil in dvignil našo rdečo zastavo s križanim Kristusom in belo-modro-rdečim kranjskim orlom na drugi strani ter zaklical: „V imenu svetega križa — za mano, junaki!“ Tresla se je zemlja in bobnela od konjskih kopit. Kakor besni in blazni se zakade Turki proti nam in kriče: „Udri krsta! Alah il Alah!“ Na holmu grme naši topovi. V Novem mestu zvone vsi zvonovi. Posekamo prvo sovražno krdelo. Ali že trčimo ob drugo, mnogo večjo četo. V divjem bojnem metežu zagledam pred sabo velikega, grozovito tulečega Turka. Na njegovi sulici je nabodena krvava glava mladega dekleta z vihrajočimi dolgimi lasmi. Dvignem meč. Zdajci se mi spotakne konj ob turški tarči, pade na kolena. Kriva sablja mi zablisne pred očmi. Zaskeli me na čelu tukajle. Vse se zavrti okoli mene. Ugrezam se v neizmerno temo ... Zavedel sem se šele po bitki, v našem šatoru. Povedali so mi tovariši, da so sijajno premagali Turke. Mnogo so pomagali topovi. Naši so pobili in posekali nad štiritisoč peklenških sovražnikov. Rešili so Novo mesto, vse ujete rojake, ves plen, iznova so zvonili novomeški zvonovi - jaz pa sem se jokal od samega veselja, ako tudi me je zelo pekla moja huda rana.“

Staremu grofu so žarele oči; razigrala se mu je duša ob takih spominih. Poslušalci so molčali. Spodaj na dvorišču je kričal pav.

„Kaznovali ste jih prav občutno, da mirujejo že tako dolgo!“ je povzel vitez Ahac.

„Bog daj, da jih ne bi bilo nikdar več v naše kraje!“ je dejal duhovnik tiho. „To bi bila strašna pokora, za naše grehe.“

„Mamica, bojim se!“ je zašepetala komtesa Alijana in se plaho pritisnila h grofinji. Otroku je šlo na jok.

„Le pomiri se, Alijanica!“ ji je prigovarjala mlada mati. „Nič se ne boj, saj si pri meni!“

„Ponoči ... Turki!“ je zaihtela hčerka in spustila punčko na tla. Jok ji je zapiral glas.

„Saj jih ne bo,“ jo je tolažila grofinja in jo božala po obledelih licih. „Čakaj, zapojem ti pesem o golobici. Udalrik, harfo!“

Zaspanega tovariša pa je prehitel paže Otokar. Pobral je Alijani punčko in že je smuknil iz obednice. Debeli Udalrik je le nerodno stopal za njim in mu delal napotje v drugi sobi, dokler ga ni podregal in odrinil Otokar z lepo izrezljano labodjo glavo na prednjem koncu glasbila.

Grofinja je odmaknila svoj stol od mize, vzela harfo iz rok uslužnega Otokarja in jela rahlo prebirati strune. Blažilno, pomirjevalno so pluli sanjavi zamolkli zvoki po dvorani. Igralka je dvignila glavo nekoliko više in zapela preprosto narodno pesem:

*Pridi, golobica zala!
Dete mi boš varovala,
dete zlato, dete malo,
da bo mirno, sladko spalo.
Priletela ptica zala,
moje dete je zibala.
Dete zlato, dete malo
sanje rajske je sanjalo.*

Izborno se je ujema zvonki jasni glas pevke s tožno zamolklimi akordi. Grofinja Mila je bila kakor izpremenjena v drugo, višje bitje. Iz njenih krasnih modrih oči je sijala vsa milina materine ljubezni. Blažen, komaj viden nasmeh je ozarjal njen obraz s čudovito lepoto. Skoraj začudeno jo je gledala Alijana, nepremično, ne da bi trenila z očmi. Tudi vsi drugi so nemo motrili pevko in molčali še potem, ko je umolknila ona in zamirajoči akordi milotožnih strun.

Mala komtesa pa je naslonila glavo na materino roko in vzkliknila iskreno: „Ah, mamica, da bi te mogla zmeraj, zmeraj tako poslušati!“

Grofinja se je sklonila k hčerki in jo poljubila na nežna usta. Vsi so pohvalili zdaj njeno petje, celo brat Ahac. Nato je vstal duhovnik in odmolil. Alijana je poljubila očetu in staremu očetu roko. Grof Felicijan se je vzdignil in za njim so odšli tudi vsi drugi iz obednice.

3.

Počasi jo je mahal vitez Ahac v drugo nadstropje. Votlo so odmevali njegovi težki koraki na kamenitih ploščah po dolgem obokanem hodniku in po stopnicah. Konec mostovža je odprl zadnja vrata, stopil v svojo spalnico in zagnal baret na klop.

Ondukaj je bilo vse navlečeno. Vitez Doljanski si ni rad dal pospravljati. Na hrastovi mizi so ležale bukve z okovanimi ogali in zapenci, pisalno orodje, čelada s čapljino perjanico, zodiak, podobe ozvezdja, pisan horoskop s skrivnostnimi čačkami in druga astrološka navlaka. V kotu ob omari je stala na šestih nogah ogromna, jako visoko posteljana postelja z nebom in zagrinjali med lesenimi stebri. Ob zidu sta visela na debelih železnih kljukah vitezov meč s prestrežnim klinom in njegov ščit z zlatokljunim krokarjem, ki je držal sabljo v krempljih, nad klopjo pa lovski rog, debela sokolarska rokavica in posebno široka čutara. Na edinem stolu pri postelji je stal bronast svečnik v obliki pokončnega leva z odprtim žrelom, na pruki pa kositrna skleda in velik vrč vode, toda le za umivanje.

Iz spalnice je šel vitez Ahac v sosednjo okroglo sobo ogalnega stolpa, v svojo delavnico. Tudi tukaj je bilo vse narobe. Ob prašni peči je ležalo oglje, žveplo, kovinasti kosi, meh, klešče, cinaste žlice, ponve, tehtnica, talilniki in druga alhimistična šara. Kraj peči je počival samostrel na raztrganih mrežah za ptičji lov, tul s puščicami, boben in nerodna zarjavela puška z viličicami na kljuki.

Vitez Ahac je stopil k lesenemu zaboju pod oknom, odmaknil preluknjani pokrov in izvlekel mladega poljskega zajca za ušesa iz njegove ječe.

„Kako pa že kaj, Hanibal?“ je prijazno nagovoril dolgouhca. „Dolgčas ti je samemu, kajpada? Zato se hočeva zdaj malo pozabavati! Prišla je ura tvojega vsakdanjega pouka. Le priden bodi in ubogaj me, prijatelj, pa te bodo letali gledat radovedneži vesoljnega sveta!“

Nesel je zajca k bobnu in pobobnal z njegovima sprednjima nogama.

„Tako. No, zdaj pa sam! Lepo bobnaj, Hanibal, da te bo vesel tvoj dobri učitelj!“

Ali Hanibal je zamahnil z nogama le po zraku.

„No, prijatelj? Kaj me gledaš tako debelo in neumno, ko si vendar pameten in nadarjen zajec! Mene že ne boš goljufal, ti hinavec potuhnjeni! Bobnaj! Ali se res že tri tedne zastonj mučim s tabo, da mi ne bi ostal tako preprost divjak, kakor so tvoji tovariši? Se ti ne ljubi! Lenoba! Grdoba! Katilina! Kar čisto nobene gorečnosti, nobene častilakomnosti ne kaže ta svojeglavec nemarni! Plenus venter non studet libenter — sit trebuh rad pase lenobo, pravi že Ciceron, če ne pa kdo drug. Le čakaj, Hanibal! Za pokoro ne dobiš danes nobene deteljice, nobenega peteršiljčka. Kar sram te bodi, bestia infernalis, zverina peklenska! Alo, nazaj v karcer!“

Spustil je zajca v zaboje; sedaj je slišal korake na mostovžu. Prišel je grof Majnard Blagaj. Vitez mu je ponudil edini stol in prestavil svečnik na mizo.

„Hvala, ljubi Ahac, ne bom sedel, saj opravim vkratkem. Prihajam zaradi vabil. Naveličal sem se že pisati. Prosim te zatorej, bodi tako prijazen in povabi še barona Gradnikarja, Gregorijanca in Jankoviča pa viteza Anžeta Mačerola, Otona in Andreja Semeniča in Kozjakove. Piši jim kratko, da bomo devetega, junija vezovali mojega očeta. Tudi lovili bomo, in to s sokoli. Podpiši kar mene! Stoj, pozabil sem ti imenovati viteza Frauensteinerja, našega najbližjega soseda. Povabi tudi njega in sestro. Vsega skupaj bo treba zdaj še sedem pisem.“

„Erazma Frauensteinerja?“ se je začudil vitez Ahac.

„Zakaj ne?“ je vprašal grof mirno.

„Ne vem — v njegovem obrazu je nekaj, kar mi ne ugaja. Pa rdeče lase ima in rdečo brado.“

„Zastran tega utegne biti vseeno poštenjak.“

„Ali njegov obraz! In njegov glas! Vitez Erazem Frauensteiner je hud hinavec. Verjemi mi, dobro polovico tvojih jelenov pohrusta on! Ali ga nismo zalotili lansko jesen kar dvakrat zaporedoma?“

„Bilo je ob meji, ljubi Ahac.“

„Pravijo, da hodi s svojimi hlapci na Hrvaško prežat v zasedo in da je oropal in pokopal že marsikaterega potujočega trgovca v hrvaških šumah ali v Kolpi. Njegov brat na Gorenjskem je pač poštenjak, naš vitez Erazem Frauensteiner pa je Satanas generis masculini. Prav tak je, kakor hudič, ki ga je naslikal moj prijatelj Andrea Mantegna, slavni slikar v Benetkah.“

„Morda te je žalil, da govoriš tako zoper njega?“ je vprašal grof Majnard jako resno.

„Ne, mene ni žalil nikdar,“ je zagotovil vitez Ahac in pokašljaval nekoliko v zadregi. „Oprosti, ljubi svak, moram ti povedati, kar mi je na jeziku. In — Erazmova sestra Salda, ona je šele prava ptica! Satanas generis feminini! Slišal sem, da zna kuhati posebno tečen — strup!“

„Mačkam,“ se je nasmehnil grof debelemu vitezu.

„Morebiti tudi mačkam, lisicam, volkovom. Nevarna ali vsaj sumna kuharica je na vsak način.“

„Le kar povabi obadva!“ se je iznova nasmehljaj grof Majnard in odločno zamahnil z roko. „človek ne sme verjeti vsem govoricam, ki jih trosijo zlobni opravljivci o svojih nasprotnikih. Kolikokrat si bil že sam na Frauensteinerjevem gradu, pa se ti ni zgodilo nič hudega!“

Grof Majnard je še enkrat narekoval svaku imena povabljenecv in odšel.

Vitez Ahac je sedel za mizo, vzdignil pokrov velikega roženega črnilnika, zamišljeno pomočil gosje pero in jel pisati:

Dragi prijatelj! Prosim Te, počasti me devetega tega meseca gotovo s Svojim obiskom. Sokolarili bomo in obhajali god mojega očeta Felicijana. Tukaj smo, hvala Bogu, vsi zdravi, posebno pa moj preljubi svak, vitez Ahac, ki je zmerom židane volje. Drobil Vam bo take, da Vam popokajo oklepi in pasi! Z veselim pozdravom Tvoj prijatelj Majnard grof Ursini Blagaj.

Troje podobnih pisem je spisal vitez Ahac, potem je odložil pero.

„Tri bom pa jutri in naslove tudi,“ je premišljal. „Saj se ne mudi tako. Sosea Frauensteinerja pojdem pa sam vabit. Dedec ima včasih prav pitnega vipavca v svoji kleti! Morebiti ga opravljajo res le po nedolžnem — toda meni se nikakor ne zdi vreden prijetne časti, da bi pil našo malvazijo ... Zdaj pa — zdaj začnimo pisati kroniko! Vitez Ahac, prišel je veliki trenutek! Treba bo novega peresa. Muza, pomagaj!“

Urezal in preklal si je z nožem drugo pero, se naslonil na stolu in trpeče pogledal proti stropu, koder je pajek vrebalo na muhe. Vneti kronist si je gladil nagubano čelo in preudarjal v potu svojega napetega, širokega obraza, kako bi začel. Kako bi začel! Po kratkem, toda sila mučnem trpljenju je nastavljal pero, naredil nekaj umetnih zavojkov in zank ter moško zapisal:

In nomine Domini. Amen.

„Kar nič se mi ne ljubi!“ se je jezil sam nase. „Prevroče je. In pero je slabo urezano. Pa kaj! Zdaj mi ne more očitati nihče več, da nisem začel pisati oljubljene kronike. Toliko zadostuj za danes! Ne smem se preveč zaleteti takoj početkoma, da ne omagam prekmalu!“

Po hodniku so se bližali lahni koraki.

„Ojej, Mila prihaja!“ si je dejal in ni nič kaj veselo pogledal proti vratom. „Karala me bo. Da le ne bi besedičila predolgo. Pa meten kristjan ljubi kratko pridigo pa dolgo klobaso.“

Vstopila je sestra Mila in tiho sedla na klop.

„Kako imetno se mi godi!“ je vzkliknil vitez Ahac, odložil pero in se obrnil na stolu k njej. „Obiskujejo me sami grofi in grofinje. S čim pa ti more ustreči tvoj vdani brat, ljuba sestra?“

„Moram ti reči, da s tvojim poučevanjem nisem posebno zadovoljna,“ je začela nejevoljno.